

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ
ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ
Α. Φλωρόπουλου
για μαθητές με απαιτήσεις

30
ΧΡΟΝΙΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

<http://www.floropoulos.gr> - email: info@floropoulos.gr

• ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ: Βερανζέρου 6, Πλατεία Κάνιγγος, Τηλ.: 210-38.14.584, 38.02.012, Fax: 210-330.42.42
• ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Λ. Βουλιαγμένης 244 (μετρό Δάφνης), Τηλ.: 210-9.76.76.76, 9.76.76.77

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Κυριακή 26 Οκτωβρίου 2014

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

1. Γιατί κανένας δεν τιμωρεί αυτούς που αδικούν έχοντας αυτό στο νου του και εξαιτίας αυτού, επειδή δηλαδή διέπραξε ένα αδίκημα, εκτός αν κάποιος εκδικείται ασυλλόγιστα, όπως ακριβώς ένα θηρίο· όποιος όμως επιχειρεί να τιμωρεί με σύνεση δεν παίρνει εκδίκηση για το αδίκημα που έχει ήδη διαπραχθεί –γιατί δεν μπορεί βέβαια να κάνει αυτό που έγινε να μην έχει γίνει– αλλά για χάρη του μέλλοντος, δηλαδή για να μην αδικήσει πάλι ούτε αυτός ο ίδιος ούτε άλλος που είδε ότι αυτός τιμωρήθηκε. Και εφόσον σκέφτεται με αυτόν τον τρόπο θεωρεί ότι είναι δυνατό να διδαχτεί η αρετή· επομένως τιμωρεί για να αποτραπεί στο μέλλον επανάληψη της αδικίας. Αυτή λοιπόν τη γνώμη έχουν όλοι, όσοι ακριβώς επιβάλλουν τιμωρίες και στην ιδιωτική και στη δημόσια ζωή. Και τιμωρούν για εκδίκηση και για σωφρονισμό· όποιους τυχόν νομίζουν ότι αδικούν και οι άλλοι άνθρωποι και προπαντός οι Αθηναίοι, οι συμπολίτες σου·

2. Ο Πρωταγόρας χρησιμοποιεί έναν συλλογισμό, στον οποίο, αξιοποιώντας την αναγκαιότητα της τιμωρίας έστω και υπό προϋποθέσεις, αποδεικνύει το διδακτό της αρετής. Ο σοφιστής θεωρεί πως εφόσον κάποιος κάνει χρήση της έλλογης τιμωρίας με στόχο να αποτρέψει την επανάληψη ενός αδικήματος στο μέλλον, αυτό σημαίνει ότι η αρετή μπορεί να διδαχθεί· θεωρεί δηλαδή ότι με την επίδραση της ποινής, ενός εξωτερικού παράγοντα, ο άνθρωπος που αδίκησε μπορεί να αποβάλει την αδικία, να συννετιστεί, να βελτιωθεί και να στραφεί στην αρετή και στη δικαιοσύνη κάνοντάς τες σταδιακά κτήμα του. Αν δηλαδή υπήρχε η αντίληψη ότι η αρετή είναι έμφυτο χαρακτηριστικό, θα ήταν μάταιο να επιβάλλονται ποινές, αφού όλοι από τη φύση τους θα είχαν ή όχι την αρετή, χωρίς αυτό να μπορεί να μεταβληθεί.

Αν και ο Πρωταγόρας είναι πρωτοπόρος για την εποχή του, το επιχείρημα του θα μπορούσε να θεωρηθεί μη πειστικό. Ειδικότερα η άποψη ότι οι άνθρωποι επιβάλλουν τιμωρίες σε όσους διαπράττουν αδικήματα, επειδή αδιαφόρησαν να αποκτήσουν την αρετή, και, επομένως, ότι η αρετή είναι διδακτή, είναι μια άποψη που δεν μπορεί να υιοθετηθεί ανεπιφύλακτα, γιατί πρέπει πρώτα να αποδειχθεί. Ο Πρωταγόρας χρησιμοποιεί, δηλαδή, την αποδεικτέα θέση (ότι η πολιτική αρετή διδάσκεται) και ως αποδεικτικό στοιχείο. Για άλλη μια φορά, λοιπόν, έχουμε σόφισμα της λήψεως του αιτουμένου. Επιπλέον, η πρωτοποριακή και γενικά αποδεκτή θέση του Πρωταγόρα για την παιδευτική σημασία της τιμωρίας δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, ιδιαίτερα εκείνης της εποχής, αντίθετα θεωρείται δεδομένη και ανήκει μάλλον στη σφαίρα της θεωρίας και της δεοντολογίας. Έτσι, ο Πρωταγόρας επικαλείται μάλλον ένα ιδανικό παρά αποδίδει μια ρεαλιστική κατάσταση της εποχής του στην Αθήνα. Για την εποχή του ήταν μάλλον ανεφάρμοστη η σωφρονιστική

σκοπιμότητα της ποινής, γιατί οι Αθηναίοι συνέδεαν περισσότερο την τιμωρία με την εκδίκηση και με την ικανοποίηση του ίδιου του παθόντος ή των συγγενών ενός θύματος.

Ο Πρωταγόρας, λοιπόν, επιχειρεί να αποδείξει τον παιδευτικό ρόλο της ποινής και, συνεπώς, το διδακτό της αρετής, αναφερόμενος στο τι θα έπρεπε να κάνουν οι Αθηναίοι, όταν δικάζουν, και όχι τι πραγματικά κάνουν, όταν δικάζουν. Το επιχείρημα του Πρωταγόρα, επομένως, είναι έμμεσα δεοντολογικό.

3. Στο απόσπασμα αυτό ο σοφιστής αναφέρεται στην παιδευτική σημασία της τιμωρίας. Πιο συγκεκριμένα θεωρεί πως οι άνθρωποι τιμωρούν αυτόν που έχει διαπράξει μια αδικία, όχι για να ακυρώσουν την άδικη πράξη-αφού ένα αδίκημα που έχει γίνει αποτελεί μια συντελεσμένη πραγματικότητα, η οποία δεν μπορεί να αλλάξει («οὐ γὰρ ἂν τό γε πραχθὲν ἀγένητον θεΐη»), αντίθετα, η ποινή έχει αποτρεπτικό χαρακτήρα ώστε να αποφευχθεί μια ανάλογη πράξη στο μέλλον («τοῦ μέλλοντος χάριν»). Η εκδικητική συμπεριφορά ταιριάζει μόνο σε εκείνους που σαν άγρια θηρία επιζητούν την ικανοποίηση.

Από την άλλη, αναφερόμενος στο σκοπό που επιβάλλονται οι τιμωρίες υποστηρίζει ότι η ποινή πρέπει να έχει σωφρονιστικό και παιδευτικό χαρακτήρα και όχι εκδικητικό και κατασταλτικό. Πιο συγκεκριμένα, ο στόχος της είναι διττός, δηλαδή αφενός ο σωφρονισμός του παραβάτη («ἵνα μὴ αὖθις ἀδικήσῃ μήτε αὐτὸς οὗτος»), ώστε να μη διαπράξει ποτέ ξανά στο μέλλον αδίκημα, αφετέρου ο παραδειγματισμός των υπολοίπων («μήτε ἄλλος ὁ τοῦτον ἰδὼν κολασθέντα»).

Χαρακτηριστική είναι και η χρήση δύο ρημάτων με διαφορετικές σημασίες ως προς το σκοπό της ποινής, δηλαδή το ρήμα «τιμωροῦμαι» αναφέρεται στην τιμωρία που έχει ως στόχο την εκδίκηση και την ικανοποίηση του αδικηθέντος, ενώ το ρήμα «κολάζω» αναφέρεται στην έλλογη τιμωρία του αδικήσαντος με σκοπό τον σωφρονισμό του.

Σημαντική επιπλέον, είναι και η συμβολή του λόγου στην εδραίωση της πολιτικής αρετής. Η λέξη «λόγος» («μετὰ λόγου») έχει διττή σημασία. Αρχικά, έχει τη σημασία του έναρθρου λόγου, καθώς πρέπει να επιχειρείται ο σωφρονισμός του δράστη μέσω νουθεσιῶν. Επίσης, ο λόγος έχει τη σημασία της λογικής, της διάνοιας, της σκέψης (που εκφράζεται με τον έναρθρο λόγο και την ομιλία), του ορθού λόγου, καθώς αυτός που επιβάλλει τιμωρίες πρέπει να λειτουργεί με βάση τη λογική και όχι με εκδικητική διάθεση.

Ο Πρωταγόρας λοιπόν, αποδίδοντας παιδαγωγική σημασία στην ποινή θεωρεί ότι η τιμωρία ως σκόπιμη ενέργεια πρέπει να γίνεται στα πλαίσια της λογικής. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο η ποινή έχει σημασία και σκοπό αφού αποβλέπει στη συνέτιση αυτού που αδικοπραγεί και στον παραδειγματισμό των άλλων, που γίνονται μάρτυρες της τιμωρίας του.

B3. Σχολικό βιβλίο σελίδα 44: «Ο Πλάτωνας περιγράφει ... απόψεις του αντιπάλου του.»

B4. πραχθὲν: πραγματεία, πράξη

θεΐη: θεσμός, νουθεσία

ἰδὼν: ὄραση, κάτοψη

ἔχουσιν: σχέση, νουνεχής

εἰσι: παρουσία, οντολογία

Φ Ρ Ο Ν Τ Ι Σ Τ Η Ρ Ι Α
Ο Μ Ο Κ Ε Ν Τ Ρ Ο
Α. Φλωρόπουλου
 για μαθητές με απαιτήσεις

http://www.floropoulos.gr - email: info@floropoulos.gr

• ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ: Βερανζέρου 6, Πλατεία Κάνιγγος, Τηλ.: 210-38.14.584, 38.02.012, Fax: 210-330.42.42
 • ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Λ. Βουλιαγμένης 244 (μετρό Δάφνης), Τηλ.: 210-9.76.76.76, 9.76.76.77

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Κυριακή 26 Οκτωβρίου 2014

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

1. Έπειτα, απ' αυτό το σημείο είναι εύκολο να κατανοήσετε τη σκέψη μου: στους περισσότερους δηλαδή λόγους που έχω πει θα φανώ ότι κατακρίνω από τη μια τις ολιγαρχίες και τις πλεονεξίες, από την άλλη ότι επαινώ την ισότητα και τη δημοκρατία, όχι οποιαδήποτε, αλλά εκείνη που ασκείται σωστά ούτε (ότι την επαινώ) όπως τυχαίνει να είναι, αλλά δίκαια και αιτιολογημένα.

Γιατί γνωρίζω ότι και οι πρόγονοί μας με αυτό το πολίτευμα διέφεραν πολύ από τους άλλους και ότι οι Λακεδαιμόνιοι εξαιτίας του ζουν ωραιότατα ως πολίτες, επειδή κυρίως συμβαίνει να έχουν δημοκρατία. Γιατί στην εκλογή των αρχόντων και στην καθημερινή ζωή και στις άλλες ασχολίες θα μπορούσαμε να δούμε ότι η ισότητα και η ομοιότητα έχει περισσότερη ισχύ σ' αυτούς παρά στους άλλους. Αυτές οι ολιγαρχίες τις πολεμούν, ενώ όσοι ζουν σε δημοκρατίες ωραία διαρκώς τις χρησιμοποιούν.

2. α) τοῦ λόγου τῆς ὀλιγαρχίας τοῦ ἄρχοντος τῆς αἰρέσεως
 τῶ λόγῳ τῆ ὀλιγαρχία τῶ ἄρχοντι τῆ αἰρέσει
 τῶν λόγων τῶν ὀλιγαρχιῶν τῶν ἀρχόντων τῶν αἰρέσεων
 τοῖς λόγοις ταῖς ὀλιγαρχίαις τοῖς ἄρχουσι(ν) ταῖς αἰρέσεσι

β) ἔγνωσ – γνῶς – γνοίης – γνῶθι

ἴσασι – εἰδῶσι(ν) – εἰδείσαν/εἰδεῖεν – ἴστων/ἴστωσαν

καθίστανται – καθιστῶνται – καθισταῖντο – καθιστάσθων / καθιστάσθωσαν

3. α) ὑπ' ἐμοῦ= εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου στη μτχ τῶν εἰρημένων

ταῖς πλεονεξίας= αντικείμενο στο ἐπιτιμῶν

τοὺς ἡμετέρους= ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο τοὺς προγόνους

διενεγκόντας= κατηγορηματική μετοχή που αναφέρεται στο αντικείμενο τοὺς προγόνους από το γνωστικό ρήμα οἶδα

διὰ τοῦτο= εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στη μτχ. πολιτευομένους

ἢ παρὰ τοῖς ἄλλοις= β' ὀρος σύγκρισης με α' ὀρο το «παρ' αὐτοῖς» και συγκριτικό το «μᾶλλον».

β) Δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο **ὅτι** και δηλώνει αντικειμενική αιτιολογία. Εκφέρεται με οριστική, άρα δηλώνει το πραγματικό και λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας.